

.....Σ Η Μ Α.....

Ο.- 'Ακούτε τῇ λαογραφικῇ ἐμπομπῇ τοῦ Σταθμοῦ μας " Ποντιακοὶ ἀντίλαλοι ".
Κείμενο καὶ μουσικὴ ἐπιμέλεια Στάθη Βύσταθιάδου.

.....τὸ σῆμα σβύνει.....

Ο.- Στὸ σημερινὸ μας πρόγραμμα, ἀγαπητοὶ ἀκροαταί, θὰ σᾶς παρουσιάσωμε ἓνα
ποντιακὸ ἱστορικὸ τραγούδι.

Μὲ τὰ τραγούδια αὐτὰ ἀσχολήθηκε ὁ ἱστορικὸς μας Π. Τριανταφυλλίδης.
Στὸ ἐξαιρετικὸ βιβλίον του " Φυγάδες ", στὰ προλεγόμενα, ὁ Τριανταφυλλί-
δης λέγει ὅτι καὶ μετὰ τὴν κατάκτηση τῆς Τραπεζοῦντας, ἡ ἀντίσταση τοῦ
ποντιακοῦ λαοῦ συνεχίστηκε στίς, ὀρεινὰς περιοχάς. Στὴν ἀντίσταση λοιπόν
αὐτὴ ἀναφέρεται τὸ ἐπόμενο τραγούδι, ποὺ μοιάζει πολὺ μὲ τὸ δημοτικὸ
" Κλεφτοπούλα " τῆς συλλογῆς Ν. Πολίτη.

" Ἀς ἀκούσωμε τοὺς στίχους:

Ἔρθεν ὁ Τοῦρκον ὁ κακὸν κ' ἐκόνεφεν σὴν χώραν,
τ' ὀμόλια τοῦρκι' ἐγόμωσαν καὶ τὰ βουνὰ λεβέντους.
Καλῶς ἔρθεις, τουρκόπουλον, καλῶς κι' ἀπ' ὅθεν ἔρθεις,
κι' ἂν ἔρθεις γιὰ φαγὴν ποτὶν, ἐσὲν φαγοποτίζω,
κι' ἂν ἔρθεις γιὰ τὴν συντεκνιάν, ἐσὲν σύντεκνον φτάγω,
κι' ἂν ἔρθεις γιὰ τὸν πόλεμον, ἔβγα κι' ἄς πολεμοῦμε,
κι' ἐσύ ἔβγαλ' γυμνά σπαθιά κι' ἐγὼ βγάλω κοντάρια,
ἐσύ ἔβγαλ' γενίτζαρους, κ' ἐγὼ βγάλω κοράσια.

Ὡς ἐδῶ οἱ στίχοι φανερῶνουν πρῶτα τίς ἀρετές τοῦ λαοῦ μας, τὴν φιλο-
ξενεῖα καὶ τὴν συμπάθεια πρὸς τὸν συνάνθρωπο σὲ ὑψηλὸ χριστιανικὸ
τόνο. Καὶ τὸν ἐχθρὸ σου μὲ τὸ φῶμι καὶ τὸ φαγὴ πολέμα-τον " λέγει μιὰ
ποντιακὴ παροιμία. Ὅμως ὁ κατακτητὴς τοῦρκος γιὰ πόλεμον ἦρθε καὶ ἔτσι
ὀφώνεται μπροστὰ του ἡ ἀνδρεία καὶ μάλιστα ἡ γυναικεῖα ἀνδρεία.

" Ἡ πόντια κλεφτοπούλα, ντυμένη στὰ ἀνδρικὰ μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι, ὀρμᾷ
στὴ μάχη.

Σὴν ἔμπαν χίλτο' ἐσκότωσεν, σὴν ἔβγαν δυὸ χιλιάδες
καὶ σὰ κλωθογυρίσματα τσ' ἐφύγαν τὰ κουμπία τσ'
κι' ἐφάνθαν τὰ χρυσόμηλα τσ' τὰ λινοσκεπασμένα
κι' ὁ σκύλον ὁ γενίτζαρον φιλήν φωνὴν ἐβγάλνε.

- Γυναίκεϊνον ὁ πόλεμον, γυναίκεϊνον ὁ κοῦρσος.

Γυναίκεϊνον ἔν τῷ σπαθίν, ντὸ κόφτ' τὰ παλλημάρια.

Σκοτάνει χίλιους καὶ δυὸ χιλιάδες καὶ πάνω στὰ κλωθογυρίσματα τῆς κόβονται τὰ κουμπιά τοῦ ὑποκάμισου καὶ φαίνονται τὰ στήθια τῆς. Τὰ βλέπει ὁ τούρκος καὶ ἀντιλαμβάνεται μὲ ποιδὼν ἀκριβῶς πολεμᾷ.

Πολεμᾷ μὲ τὴν γενναία ποντιοπούλα, τῆς ὁποίας τὸ σπαθί εἶναι Ἑλληνικό, τρομερό.

.....Α Υ Ρ Α.....

Ο.- Εἶναι πολλὰ τὰ τραγοῦδια, ποὺ ἀναφέρονται στὴν ὑπαίθρια ζωὴ. Ὁ λαὸς τοῦ Πόντου κυρίως ζοῦσε σὲ βουνοχώρια, ἂν βέβαια ἐξαιρέσουμε τὶς παραλιακὲς πόλεις, ὅπου ἡ ζωὴ ἦταν διαφορετικὴ, εἶχε τὴ δική της ἡθικὴ σύνθεση. Αὐτὴ ἡ ζωὴ, ἡ εἰδυλλιακὴ, διαμόρφωσε τὴν φύσει λεπτὴ ψυχὴ τοῦ λαοῦ μας καὶ τὴν ἔκανε εὐγενικὴ, αἰσθηματικὴ. Ξένοιαστος ὁ τσοπάνης παίζει τὴ φλογέρα του, τραγουδᾷ τὴν ἀγάπῃ του, τὴ χαρὰ τῆς ὀμορφῆς ζωῆς ποὺ κάνει. Διαβαίνει ρέματα καὶ λαγναδιές, τραγουδώντας παθητικὰ καὶ ὁ ἀντίλαλος τοῦ ἤχου ξαναγυρίζει, βγαλμένος θαρρεῖς, καὶ ἀπὸ κάποιο στόμα τοῦ βουνοῦ, γιὰ νὰ ἐπαναλάβῃ τοὺς ἤχους τῆς χαρᾶς τοῦ τσοπάνη. Μὰ ἐκεῖνος ἔχει καὶ κάποια νοσταλγία, κάποιον πόνο. Μέσ' στὴ βαροχειμωνιά θυμᾶται τὴν ἀγάπῃ του. Δὲν περιμένει πότε νάρθῃ ἡ ἀνοιξή, γιὰ νὰ δῇ ξανά τὴν ἀγαπημένη του, μὲ τὰ πρόβατα στὴν ἀπέναντι πλαγιὰ.

Ἄνεϊν' τὸ πέραν τὸ ρασίν πότε θὰ πρασινίζει

θὰ παίρ' τ' ἀρνί μ' τὰ πρόβατα κ' ἐκὲς θὰ πᾶν βοσκίζει.

Κρυστάλλινα τὰ λόγια καὶ τὸ αἶσθημα. Δὲν τὰ συνοδεύει κατώτερη σκέψη.

.....λῦρα, τραγοῦδι.....

Ο.- Ἡ αὐτὴς τὶς χαρὲς καὶ μ' αὐτὰ τὰ αἰσθήματα εἶναι πλεγμένη ἡ Ἑλληνοποντιακὴ ζωὴ. Χαρὰ ἡ δουλειὰ, χαρὰ ὁ ἔρωτας, χαρὰ οἱ διασκεδάσεις, τὰ γλέντια, οἱ γάμοι καὶ χαρὰ ἡ ζωὴ τοῦ χωριοῦ. Σὰν μιὰ ψυχὴ τὸ χωριό, μιὰ καρδιὰ χαίρεται καὶ διασκεδάζει. Μετὰ τὸ μὀχθο τῆς δουλειᾶς, ὁ χορὸς σὲ κάποιο ἀλώνι. Ἐκεῖ συγκεντρωμένοι ὅλοι θὰ καμαρώσουν, θὰ χαροῦν, θὰ σιγοφιθυρλίσουν οἱ γυναικοῦλες γιὰ τὶς χαρὲς τῶν παιδιῶν τους, θὰ σοβαρολογήσουν οἱ γερόντοι γιὰ τὴ σοδειὰ τῆς χρονιάς, γιὰ τὴ ζωὴ γε-

νικά και κάποιος νέος παραπονούμενος, γιατί δεν άρραβωνιάστηκε άκόμη,
θα τραγουδήσει:

Τερέστ'άτα τερέστ'άτα τά σειραλαμένα
τ'άλλα μικρά τ'άλλα τρανά, ούλια σουμαδεμένα.

Γιά δέστε τα, για δέστε τα που είν'άραδιασμένα
άλλα μικρά, άλλα μεγάλα, όλα άρραβωνιασμένα.

.....λύρα, τραγούδι.....

Ο.- Με τό χορό " κοτσαγγέλ " κλείνομε τό πρόγραμμά μας.

.....λύρα, τραγούδι.....

" Είαν και χαράν και εύλοθαν πάντα: "

..... Σ Η Μ Δ.....

Ο.- Άκούσατε τή λαογραφική μας έκπομπή " Ποντιακόι Άντίλαλοι " που
γράφει και επιμελείται ο συνεργάτης μας Σταθης Εδσταθιάδης.

.....τό σήμα σβόνει.....